

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะ ทักษะ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม” มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ การเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน รวมทั้งความรู้ ทักษะ ทักษะ และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม จำแนกตามคุณลักษณะทางประชากร และประเภทกิจการ
2. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม
3. เพื่อศึกษา ความรู้ ทักษะ ทักษะ และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม
4. เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะ ทักษะ และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม
5. เพื่อศึกษา ตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการอธิบาย การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

1. ผู้มีลักษณะทางประชากรที่ต่างกัน มีการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะ ทักษะ และ การมีส่วนร่วม แตกต่างกัน
2. การเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคาร และโรงงานควบคุม

11. ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม
12. การเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม เป็นตัวแปรที่มีประสิทธิภาพ ในการอธิบาย การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้บริหาร เจ้าของอาคาร และโรงงานทั่วประเทศ จำนวน 300 คน ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ และ ค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะ ทักษะ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้น ได้ใช้การหาค่าความแตกต่างแบบ t-test และ ANOVA หาคู่ที่แตกต่าง โดยวิธีของ Scheffe' ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 300 คน แบ่งเป็นชาย ร้อยละ 79.3 หญิง ร้อยละ 20.7 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 39.7 มีระดับการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 51.3 ตำแหน่ง/อาชีพ ส่วนใหญ่เป็นผู้จัดการแผนก/ฝ่าย ร้อยละ 43.7 ประเภทกิจการ ส่วนใหญ่เป็นอาคารควบคุม ร้อยละ 74.3 สถานที่ตั้งกิจการ อยู่ในจังหวัดอื่นๆ ใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 51.7 และจำนวนพลังงานที่ใช้ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับตั้งแต่ 2,000 kW ขึ้นไป ร้อยละ 37.3

ส่วนที่ 2 การเปิดรับสื่อ จากสื่อมวลชน และสื่อบุคคล

- 2.1 การเปิดรับสื่อมวลชน เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม สื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงานมากที่สุด คือ โทรทัศน์ ซึ่งอยู่ในระดับสูง รองลงมา คือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุด อินเทอร์เน็ต ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ
- 2.2 การเปิดรับสื่อบุคคล เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับสื่อจากพนักงานในที่ทำงานอยู่ในระดับสูง และการเปิดรับสื่อจากเพื่อน ญาติและบุคคลในครอบครัว บุคคลในวงการธุรกิจ และผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา อยู่ในระดับปานกลาง

กล่าวโดยสรุป การเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม จากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล สื่อโทรทัศน์ และพนักงานในที่ทำงาน เป็นสื่อที่มีการเปิดรับสื่อมากที่สุด และอยู่ในระดับสูง แต่ในภาพรวม กลุ่มเป้าหมาย มีการเปิดรับสื่อ ทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 3 ความรู้ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.3 รองลงมาได้แก่ระดับสูง ร้อยละ 14.0 และระดับต่ำ ร้อยละ 12.7 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ทักษะคดี ต่อการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีทักษะคดี ต่อการอนุรักษ์พลังงานในเชิงบวก ร้อยละ 83.0 รองลงมาในระดับบวกมาก ร้อยละ 13.0 และระดับปานกลาง ร้อยละ 3.0 ไม่พบทักษะคดีเชิงลบ

ส่วนที่ 5 ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความตระหนัก อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 68.3 รองลงมาในระดับสูงมาก ร้อยละ 29.3 และความตระหนักในระดับปานกลาง ร้อยละ 2.3 ไม่พบความตระหนักในเชิงลบ

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.3 รองลงมา คือ ระดับน้อย ร้อยละ 36.3 และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วม ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 4.3

2. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 เจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ที่มีลักษณะทางประชากร และ สภาพกิจการต่างกัน มีการเปิดรับสื่อต่างๆ ความรู้ ทักษะ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า

เพศ

กลุ่มตัวอย่าง ชายและหญิง ที่มีการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ โดยที่ผู้หญิงมีการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต มากกว่าผู้ชาย สำหรับการเปิดรับสื่อบุคคล จากผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา รวมทั้งญาติและบุคคลในครอบครัว พบว่า ผู้หญิงมีการเปิดรับสื่อเหล่านี้ มากกว่าผู้ชาย และในเรื่องของความรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน พบว่า ผู้ชายมีความรู้มากกว่าผู้หญิง ส่วนทัศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน พบว่า ผู้หญิงมีทัศนคติที่ดี ต่อการอนุรักษ์พลังงาน มากกว่าผู้ชาย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

แต่ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่อง

- การเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร
- การเปิดรับสื่อบุคคล จากสื่อบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน
- ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน

จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

อายุ

กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกัน ในเรื่องการเปิดรับสื่อ เรื่อง การอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต รวมทั้งความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

แต่ไม่พบความแตกต่างในเรื่อง

- การเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร
- การเปิดรับสื่อบุคคล จากสื่อบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา ญาติและบุคคลในครอบครัว
- ความรู้ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน
- ทศนคติ ต่อการอนุรักษ์พลังงาน
- การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน

จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จาก นิตยสาร อินเทอร์เน็ต และสื่อบุคคลในวงการธุรกิจ รวมทั้งผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

แต่ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่อง

- การเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์
- การเปิดรับสื่อบุคคล จากเพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ญาติและบุคคล ในครอบครัว
- ความรู้ ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ทศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน
- การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน

จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตำแหน่ง/อาชีพ

กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่ง/อาชีพ ต่างกัน พบว่า มีความแตกต่าง ในเรื่องการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อวิทยุ และอินเทอร์เน็ต รวมทั้ง สื่อบุคคลในวงการธุรกิจ ผู้สัมมนา และผู้เข้าร่วมสัมมนา ญาติและบุคคลในครอบครัว จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

แต่ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่อง

- การเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร

- การเปิดรับสื่อบุคคล จากพนักงานในที่ทำงาน
- ความรู้ ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ทักษะคดี ต่อการอนุรักษ์พลังงาน
- ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน

จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ประเภทของกิจการ

พบว่า กลุ่มที่เป็นอาคารและโรงงานควบคุม มีความแตกต่างกัน ในเรื่องการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากอินเทอร์เน็ต จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

แต่ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่อง

- การเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร
- การเปิดรับสื่อบุคคล จากบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา
- ความรู้ ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ทักษะคดี ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน
- การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน

จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สถานที่ตั้งกิจการ

พบว่า ผู้ที่มีสถานประกอบการ ตั้งอยู่ในจังหวัดกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ มีการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อหนังสือพิมพ์ ต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

แต่ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่อง

- การเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต
- การเปิดรับสื่อบุคคล จากบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา
- ความรู้ ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ทักษะคดี ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน

- การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน
- จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

พลังงานที่ใช้

พบว่า กลุ่มที่มีการใช้พลังงาน ในระดับต่างกัน มีการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อโทรทัศน์ แตกต่างกัน และมีความรู้แตกต่างกัน รวมทั้งมีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

แต่ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่อง

- การเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต
- การเปิดรับสื่อบุคคล จากบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา
- ทศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน

จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานข้อที่ 2 การเปิดรับสื่อเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์กับความรู้ ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ในการเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อนิตยสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติกับความรู้ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ส่วนการเปิดรับสื่อมวลชน เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ในการเปิดรับสื่อบุคคล ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อพลังงาน ในที่ทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ส่วนการเปิดรับสื่อบุคคล ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา ญาติและบุคคลในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์ กับความรู้ ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 3 การเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ที่มีต่อการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

การเปิดรับสื่อมวลชน เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติ ต่อการอนุรักษ์พลังงาน ในระดับต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

แต่การเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

และการเปิดรับสื่อบุคคล ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา ญาติและบุคคลในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์ กับทัศนคติ ต่อการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 4 การเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

การเปิดรับสื่อมวลชน คือ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 และการเปิดรับสื่อ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อบุคคลทั้งบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา ญาติและบุคคลในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

สมมติฐานข้อที่ 5 การเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

การเปิดรับข่าวสาร เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับสื่อ นิตยสาร เป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

การเปิดรับข่าวสาร เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับสื่อ นิตยสาร เป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

สมมติฐานข้อที่ 6 ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ที่มีต่อการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคาร และโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ต่อการอนุรักษ์พลังงาน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6

สมมติฐานข้อที่ 7 ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7

สมมติฐานข้อที่ 8 ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 8

สมมติฐานข้อที่ 9 ทศนคติ ต่อการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคาร และโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ทศนคติในการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 9

สมมติฐานข้อที่ 10 ทศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ทศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 10

สมมติฐานข้อที่ 11 ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 11

สมมติฐานข้อที่ 12 การเฝ้ารับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคาร และโรงงานควบคุม เป็นตัวแปรที่มีประสิทธิภาพ ในการอธิบาย การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม

การทดสอบสมมติฐาน ในข้อนี้ คือ การหาความสัมพันธ์ของตัวแปร ที่มีประสิทธิภาพ ในการอธิบาย การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ปรากฏผลดังนี้ จากผลการวิจัย พบว่า

การเปิดรับสื่อ จากสื่อมวลชน จากนิตยสาร อินเทอร์เน็ต และสื่อบุคคล จากผู้สัมมนา และผู้เข้าร่วมสัมมนา พนักงานในที่ทำงาน และความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน เป็นตัวแปร 5 ตัวที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน

ส่วนตัวแปรที่มีความสำคัญ ในเชิงลบกับการอนุรักษ์พลังงาน คือ การเปิดรับสื่อบุคคล ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากญาติและบุคคลในครอบครัว

และพบว่า ตัวแปรที่มีความสามารถในการอธิบาย ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงานมากที่สุด คือ การเปิดรับสื่อบุคคล จากพนักงานในที่ทำงาน รองลงมา คือ การเปิดรับสื่อมวลชน จากนิตยสาร และการเปิดรับสื่อบุคคล จากผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา และการเปิดรับสื่อมวลชน จากอินเทอร์เน็ต และความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคาร และโรงงานควบคุม ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 เจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ที่มีลักษณะทางประชากร และสภาพ กิจการต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อต่างๆ ความรู้ ทักษะ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า

เพศ

กลุ่มตัวอย่างชายและหญิง ที่มีการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ โดยที่ผู้หญิงมีการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต มากกว่าผู้ชาย สำหรับการเปิดรับสื่อบุคคล จากผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา รวมทั้งญาติและบุคคลในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างหญิงมีการเปิดรับสื่อเหล่านี้ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างชาย และในเรื่องของความรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน พบว่า ผู้ชายมีความรู้มากกว่าผู้หญิง ส่วนทัศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน พบว่า ผู้หญิงมีทัศนคติ ที่ดีต่อการอนุรักษ์พลังงาน มากกว่าผู้ชาย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ผลสรุปดังกล่าว จากทฤษฎี ความแตกต่างระหว่างบุคคลของ เมลวิน เดอเฟลอร์ (De Fleur, 1966) ซึ่งกล่าวว่า ปัจจัยเกี่ยวกับด้านบุคคล ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก ทาง การ

สื่อสาร การตัดสินใจเลือกรับข่าวสาร อาจมีสาเหตุมาจาก การที่บุคคลนั้น ๆ มีสิ่งสะสมอยู่ในตัวของบุคคลมาแต่เดิม (Predisposition) แตกต่างกัน ทฤษฎีนี้ ได้รับการพัฒนา มาจากแนวความคิดเรื่องสิ่งเร้า และการตอบสนอง (S-R Theory) และได้นำมาประยุกต์ ใช้อธิบายเกี่ยวกับการสื่อสารไว้ว่า ผู้รับสารที่มีคุณลักษณะต่างกัน จะมีความสนใจต่อข่าวสารต่างกัน ในที่นี้ผู้หญิงมีการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากอินเทอร์เน็ต และสื่อบุคคล จากผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนาญาติและบุคคลในครอบครัว มากกว่าผู้ชาย อาจเป็นเพราะหญิง มีทักษะการใช้อินเทอร์เน็ต เป็นอย่างดีมากกว่าแต่เดิม และผู้หญิงมีความคุ้นเคย ในการสื่อสารกับสื่อบุคคลมากกว่าผู้ชาย และการที่ผู้ชายมีความรู้ ในการอนุรักษ์พลังงานมากกว่าผู้หญิง อาจอธิบายได้ว่า โดยสภาพนิสัย ผู้ชายเป็นเพศที่ชอบค้นคว้า และศึกษาในเรื่องที่หนัก หรือเป็นวิชาการมากกว่าผู้หญิง ซึ่งชอบเรื่องที่เบา มากกว่า

ผลการวิจัยที่ผ่านมา ที่แสดงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ ทำให้การเปิดรับสื่อต่างกัน คือ งานวิจัยของ สรรค์ระวี คชาชีวะ เรื่อง พฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัย ของประชาชนใน มินบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการเปิดรับสื่อมวลชน (หนังสือพิมพ์) และ พงมาลย์ สีสายูวะ ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ พบว่า ผู้ชายมีแนวโน้มจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันมากกว่าผู้หญิง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าตัวแปรด้านเพศ มีส่วนทำให้พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของแต่ละบุคคลต่างกันจริง

ส่วนที่พบว่า ความแตกต่างทางเพศ ทำให้มีความแตกต่าง ในเรื่องค่าเฉลี่ยของความรู้ และทัศนคติ โดยผู้ชายมีความรู้มากกว่าผู้หญิง และผู้หญิงมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์พลังงานสูงกว่าผู้ชาย ผู้หญิงกับผู้ชาย มีความแตกต่างกันมาก ทางด้านความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้ก็เพราะวัฒนธรรมและสังคม ที่สั่งสมกันมานาน เป็นตัวกำหนดบทบาท และพฤติกรรมของคนทั้งสองเพศไว้ต่างกัน นักนิเทศศาสตร์กล่าวว่า ผู้หญิงมักเป็นคนที่จิตใจอ่อนไหว และถูกชักจูงได้ง่ายกว่าผู้ชาย ผู้ชายจะใช้เหตุผล และจดจำข่าวได้มากกว่าผู้หญิง แต่ผู้ชายมีความสามารถ ในการคาดคะเน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้แม่นยำน้อยกว่าผู้หญิง ผู้หญิงมักโทษตัวเอง เมื่อมีการผิดพลาด ในขณะที่ผู้ชายมักโทษคนอื่น (ปรมะ สตะเวทิน, 2540 : 114) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ ศรีสนิท (2524) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และเจตคติ ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยครู ในส่วนกลาง พบว่า “นักศึกษาหญิง มีความรู้ เรื่องสิ่งแวดล้อมมากกว่านักศึกษาชาย” แต่ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่องการเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และในเรื่องการเปิดรับสื่อบุคคล จากสื่อบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

เนื่องจากค่านิยม ในสังคมปัจจุบัน เปลี่ยนไปจากสมัยก่อน คือ สถานภาพทางสังคม ในปัจจุบันชายหญิงมีโอกาสเท่าเทียมกัน ประกอบกับการกระจายข่าวสาร เป็นไปอย่างกว้างขวาง และใช้สื่อหลากหลาย ทำให้โอกาสและปริมาณในการเปิดรับสื่อ มีความเสมอภาคกัน จึงไม่มีความแตกต่าง ในการเลือกรับสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกวรรณ มณฑิราช : เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชน ในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า เพศที่แตกต่างกัน ไม่มีผล ต่อการเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้ จากทุกสื่อ คือ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อ บุคคล และงานวิจัยของ วไลพร สวัสดิมงคล : เรื่องการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับฟัง ความ ต้องการ รูปแบบ และเนื้อหา รายการเสียงตามสายของผู้ป่วยในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวง สาธารณสุข ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า เพศ ไม่มีความสัมพันธ์ ต่อการรับฟัง รายการ และใช้เวลาในการฟัง รายการ เสียงตามสายของผู้ป่วย ในโรงพยาบาล

ส่วนความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงานนั้น เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทย ประสบ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ค่าใช้จ่ายทางด้านพลังงานสูงขึ้นอย่างมาก ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ก่อให้เกิดการลดต้นทุน จึงส่งผลกระทบต่อเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุมโดยตรง ดังนั้นเจ้าของ อาคารและโรงงานควบคุมที่รับผิดชอบ หรือมีส่วนผูกพันกับกิจการ ในฐานะผู้บริหาร หรือเจ้าของ สถานประกอบการ ไม่ว่าจะชายหรือหญิง จึงมีความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานใกล้เคียงกัน และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากมีความตระหนักใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับ ทฤษฎีการแบ่งกลุ่มทางสังคมของ เดอเฟลอร์ (De Fleur, 1976) ที่อธิบายไว้ว่า “บุคคลที่มีคุณลักษณะทางสังคมคล้ายคลึงกัน เช่น การศึกษา อายุ เพศ ภูมิฐานะ ฯลฯ จะมีพฤติ กรรมการสื่อสาร คล้ายคลึงกันด้วย เช่น การเปิดรับสื่อ ความพึงพอใจในสื่อ และถึงแม้ว่าใน สังคมสมัยใหม่ ผู้รับสารจะมีลักษณะหลากหลายแตกต่างกันไปมากมาย แต่ทฤษฎีเชื่อว่า ผู้รับสาร มีลักษณะทางสังคมคล้ายคลึงกัน จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และอุปนิสัยการใช้สื่อร่วมกัน ด้วย เหตุนี้ลักษณะกลุ่มทางสังคม จะมีอิทธิพลอย่างยิ่ง ต่อกระบวนการสื่อสารของบุคคล” จากทฤษฎี ดังกล่าว แสดงว่าเมื่อเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน ก็ย่อมเปิดรับ สื่อ ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันคล้ายกัน ทำให้อิทธิพลที่ได้จากสื่อที่ใกล้เคียงกัน ส่งผลให้มีระดับ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตาม สมมติฐานข้อที่ 1

อายุ

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกัน ในเรื่องการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต รวมทั้งความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

✶ สอดคล้องกับที่ วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schram) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสาร เพื่อสนองจุดประสงค์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซี มาเบิล และ ไอ แอล เวนิส และดีริฟล์ (C. Mable and I. L. Vanis and Deerilf) ที่ได้ศึกษาถึงความแตกต่างของอายุ ในการโน้มน้าวใจ ได้ผลสรุปว่า การชักจูงใจหรือการโน้มน้าวใจของคน จะยากขึ้นตามอายุของคนที่เพิ่มขึ้น ยิ่งกว่านั้นยังมีการศึกษา ที่พบว่าคนหนุ่มสาวนั้น จะเป็นผู้ที่ยึดถืออุดมการณ์ มองโลกในแง่ดี และจิตใจมั่นคงมากกว่าคนแก่ ในขณะที่คนแก่จะเป็นคนหัวรั้น และมีการระมัดระวังกว่าคนหนุ่มสาว ดังนั้น คนในวัยหนุ่มสาวจึงสนใจเปิดรับสื่อมากกว่า หรือถูกชักจูงได้ง่ายกว่า และจากงานวิจัยของ ฟรีแมน (Freedman, 1961) ศึกษาความแตกต่างของบุคคล โดยที่มีอายุต่างกัน พบว่า คนที่อายุน้อย จะมีการเรียนรู้ และทัศนคติไม่ว่าทางบวกหรือทางลบ ในระดับสูงกว่าผู้ที่มีอายุมาก กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ อายุ ของผู้รับสาร จะมีอิทธิพลต่อการสื่อสาร ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของความสนใจ ความเชื่อ หรือการเปิดรับข่าวสารของผู้รับสาร และสุภาพงษ์ วรรณพร (2535) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติ ต่อการเสนอข่าวสารต่างประเทศทางสื่อมวลชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุของประชาชน ในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารต่างประเทศ จากสื่อวิทยุ ๓๕/๖ ๑๙/๐๕/๕๔๐๓

แต่ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่องการเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร การเปิดรับสื่อบุคคล จากสื่อบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนา และผู้เข้าร่วมสัมมนาญาติและบุคคลในครอบครัว ความรู้ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ทัศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 จากผลการวิจัย พบว่า สื่อดังกล่าวไม่มีความแตกต่างกัน ในเรื่องการเปิดรับสื่อ เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันไม่มาก คือ อยู่ในวัยเดียวกัน จะมีการเปิดรับสื่อในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน และมีความสนใจในข่าวสารด้านการอนุรักษ์พลังงาน ในรูปแบบเดียวกัน

ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับสื่อเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จาก นิตยสาร อินเทอร์เน็ต และสื่อบุคคลในวงการธุรกิจ รวมทั้งผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา แตกต่าง กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

การที่ระดับการศึกษา มีผลต่างของการเปิดรับสื่อบางส่วนนั้น สภาพแวดล้อมที่ต่างกัน จะเห็นว่า สื่อบุคคลในที่นี้ ซึ่งหมายถึงบุคคลในวงการธุรกิจ ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา ย่อม แตกต่างกัน ตามสภาพของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ประกอบกับระดับการศึกษาที่ต่างกัน ย่อมเกิด ความแตกต่างกัน ในเรื่องของการสั่งสมประสบการณ์ ที่มากหรือน้อยของแต่ละคน ทั้งจากชีวิตจริง และจากการเล่าเรียนหนังสือ จึงทำให้มีพฤติกรรมในการเปิดรับต่างกันไป และยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีของ เดอร์เฟลอร์ (De Fleur, 1976) ที่ว่า “บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพ และจิตวิทยา เป็นเพราะมีการเรียนรู้จากสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยส่งผลให้ บุคคลมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน” และเดอร์เฟลอร์ ได้สรุปว่า “ข่าวสารต่างๆ ใน สังคม เปรียบเสมือนสิ่งเร้า ที่ทำให้ผู้รับสารแต่ละคน มีการตอบสนองต่างกัน” และสอดคล้องกับ ผลวิจัยของ ศิริชัย ศิริฉะยะ (2525) ที่ได้ศึกษาเรื่องของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา พบว่า “การ เปิดรับสื่อมวลชน ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของค่านิยมสมัยใหม่ และระดับการศึกษา ฯลฯ” และ กนกวรรณ มณฑิราช (2539) เรื่อง พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้ กับความรู้ ความ ตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ของเยาวชน ในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ตัวแปร ในเรื่องของ อายุ และการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้ จากสื่อวิทยุ และสื่อบุคคล

ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่องการเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ การเปิดรับสื่อบุคคล จากเพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ญาติและบุคคลในครอบครัว ความรู้ ในการ อนุรักษ์พลังงาน ทัศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน การมี ส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

แต่ในหัวข้อนี้ ผลการทดสอบสมมติฐาน มิได้เป็นไปตามทฤษฎี ด้วยเหตุผลที่ว่า เจ้าของ อาคารและโรงงานควบคุมส่วนใหญ่ การศึกษาระดับสูง อยู่ในระดับปริญญาตรี (ตารางที่ 3) จึงทำ ให้มีการเปิดรับสื่อที่ไม่แตกต่างกันนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แชรรมม์ (Schramm, 1964) พบว่า การศึกษามีอิทธิพลต่อความสนใจข่าวสารการเมือง และถ้าคนที่มีการศึกษาสูงแล้ว ไม่ว่าจะ อยู่ในอาชีพใด มีฐานะเศรษฐกิจอย่างไร ความสนใจข่าวสารทางการเมือง จะไม่แตกต่างกัน

ตำแหน่ง/อาชีพ

กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่ง/อาชีพ ต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างในเรื่องการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อวิทยุ และอินเทอร์เน็ต รวมทั้ง สื่อบุคคลในวงการธุรกิจ ผู้สัมมนา และผู้เข้าร่วมสัมมนา ญาติและบุคคลในครอบครัว จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของบลูเมอร์ (Blumer, 1969) ได้กล่าวถึง ระดับของการติดต่อโดยกลุ่มว่า “สังคมมนุษย์ประกอบด้วยกลุ่มที่แตกต่างชนิดกัน ส่วนใหญ่ชีวิตที่ ร่วมกันอยู่ทั้งหมด จะประกอบกันเป็นแบบแผนปฏิบัติ และมีพฤติกรรมร่วมของบุคคล เมื่อกลุ่มมี ความสนใจมุ่งไปที่ใด บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่ม ก็จะมี ความสนใจไปในทิศทางนั้นด้วย” และทฤษฎี ความแตกต่างของบุคคล ของ เดอร์เฟลอร์ (De Fleur) สาเหตุที่อธิบายได้ คือ การสืบเนื่องจากที่ ประชาชนที่เราทำการศึกษา มีระดับการศึกษาสูงเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับงานเขียนเรื่อง สังคม วิทยากับการโฆษณา ของ รุ่งนภา พิตรปรีชา (2528) สรุปไว้ว่า ลักษณะทางประชากร ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา รายได้ จะมีพฤติกรรม และความต้องการทางด้านจิตวิทยา ในการใช้สินค้าต่างกัน สอดคล้องกับแนวความคิดพฤติกรรมของผู้บริโภค และ พนา ทองมีอาคม (2528) ที่เสนอว่า พฤติกรรมของมนุษย์นั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความนึกคิด (Thought) ความรู้สึก (Feeling) หรือ การแสดงออกของมนุษย์ (Action) ดังนั้น พฤติกรรมการบริโภคของบุคคล จึงเป็นผลมาจาก อิทธิพลของปัจจัยภายนอก ที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ ซึ่งปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความต้องการ การรับรู้ และการเลือกสรรข่าวสารเกี่ยวกับสินค้า สิ่งที่บุคคลเลือกจดจำ หรือจดจำ ได้ มีผลต่อการตัดสินใจในพฤติกรรม วิจัยที่สอดคล้องของ ศิริชัย ศิริวงษา (2525) ซึ่งพบว่าการ เปิดรับสื่อมวลชน ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง และงานวิจัยของสุภารักษ์ จุฑระกุล (2535) เรื่องการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วม ในการทิ้งขยะแยกประเภท เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ของประชาชน ใน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภท เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จากสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ บุคคลในครอบครัว เพื่อนร่วมอาชีพ และครู แตกต่างกัน

แต่ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่องการเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร การเปิดรับสื่อบุคคล จากพนักงานในที่ทำงาน ความรู้ ในการอนุรักษ์พลังงาน ทัศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน ความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน ดังงานวิจัยของ แชรรม (Schram, 1964) ที่กล่าวว่า “ถ้าคุณมีการศึกษาสูงแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในอาชีพใด มีฐานะเศรษฐกิจอย่างไร ความสนใจของข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จะไม่แตกต่างกัน” จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ประเภทของกิจการ

พบว่า กลุ่มที่เป็นอาคารและโรงงานควบคุม มีความแตกต่างกัน ในเรื่องการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากอินเทอร์เน็ต จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

กล่าวได้ว่า การที่ธุรกิจขนาดใหญ่ระดับโรงงาน มีการเปิดรับสื่อหลากหลายชนิด และได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่าอาคาร เนื่องจากมีการให้ความสำคัญ ในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารมากกว่าอาคาร ในระดับธุรกิจขนาดเล็ก และมีต้นทุนในการสื่อสารสูงกว่า เพื่อการชั่งชั่งการได้เปรียบเชิงธุรกิจ และการเพิ่มผลผลิต ในการทำงาน การค้นหาแนวทางใหม่ในการบริหารจัดการ และการพัฒนาธุรกิจใหม่ๆ รวมทั้งการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของตน รวมทั้งเรื่องอนุรักษ์พลังงานด้วย

แต่ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่อง

- การเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร
- การเปิดรับสื่อบุคคล จากบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา
- ความรู้ ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ทศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน
- การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน

เนื่องจากในโครงการอนุรักษ์พลังงาน อาคารและโรงงานควบคุมนี้ เป็นแผนภาคบังคับ ดังนั้น การเปิดรับสื่อของเจ้าของอาคารและโรงงาน จึงไม่แตกต่างกัน เพราะได้รับข่าวสารจากหน่วยงานรัฐบาลเหมือนกัน

สถานที่ตั้งกิจการ

พบว่า ผู้ที่มีสถานประกอบการ ตั้งอยู่ในจังหวัดกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ มีการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อหนังสือพิมพ์ ต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง ที่มีที่ตั้งกิจการอยู่ในเมือง จะมีโอกาสเปิดรับข่าวสารได้รวดเร็วกว่าสำหรับสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่ไปได้ทั่วประเทศ มีเนื้อหาที่สามารถเก็บไว้อ่านได้นาน จึงอาจทำให้มีการเปิดรับสื่อเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ในจังหวัดอื่นๆ ได้มากกว่าในกรุงเทพฯ จากสื่อดังกล่าว

แต่ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่อง

- การเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต
- การเปิดรับสื่อบุคคล จากบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา
- ความรู้ ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ทศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน
- การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน

เนื่องจากการเปิดรับข่าวสาร ในโรงงานและอาคารควบคุม ในกรุงเทพฯ และในจังหวัดอื่น ๆ ปัจจุบันมีความหลากหลายไม่แตกต่างกัน จึงไม่พบความแตกต่าง ในเรื่องค่าเฉลี่ยของตัวแปรดังกล่าวในสถานที่ตั้ง แต่ส่วนการเปิดรับสื่อจากอินเทอร์เน็ตนั้น ที่พบว่าในจังหวัดอื่น ๆ มีการเปิดรับมากกว่าในกรุงเทพฯ อาจกล่าวได้ว่า เนื่องจากเป็นกิจการโรงงานขนาดใหญ่ เป็นส่วนมาก ที่มีการลงทุนทางด้านการศึกษาในระดับสูง จึงมีการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่ออินเทอร์เน็ตมากกว่า

จำนวนพลังงานที่ใช้

พบว่า กลุ่มที่มีการใช้พลังงาน ในระดับต่างกัน มีการเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อโทรทัศน์ แตกต่างกัน และมีความรู้แตกต่างกัน รวมทั้งมีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 เนื่องจากกลุ่มที่ใช้จำนวนพลังงานสูง จะต้องเสียค่าใช้จ่ายด้านพลังงานสูงขึ้น ตามไปด้วย ดังนั้น การเปิดรับข่าวสาร เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ หรือลดค่าใช้จ่าย ได้กำไรเพิ่มขึ้น ผู้บริหารจึงกระตือรือร้น ที่จะเปิดรับข่าวสารมากกว่ากลุ่มที่ใช้จำนวนพลังงานน้อยกว่า

แต่ไม่พบความแตกต่าง ในเรื่อง

- การเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต
- การเปิดรับสื่อบุคคล จากบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา
- ทศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน
- ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน

การเปิดรับสื่อไม่แตกต่างกัน เนื่องจากโครงการนี้ เป็นแผนภาคบังคับ และมีการให้ข้อมูลข่าวสาร ในสื่อดังกล่าว ในปริมาณและเวลาที่ใกล้เคียงกัน จึงไม่พบความแตกต่าง รวมทั้ง ในส่วนของทัศนคติ และความตระหนัก เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิด ที่เล็งเห็นประโยชน์จากการอนุรักษ์พลังงาน ในแนวทางเดียวกัน จึงไม่พบความแตกต่างในตัวแปรดังกล่าว

สมมติฐานข้อที่ 2 การเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์กับความรู้ เรื่องการอนุรักษ์พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ในการเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคล เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ทัศนคติในการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวก (หรือแปรผันตามกัน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับความรู้ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แคทซ์ และลาซาร์สเฟล (Katz and Lazarsfeld, 1955) ที่กล่าวว่า “การสื่อสารระหว่างบุคคล มีผลต่อการทำให้ผู้รับสาร ยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และสอดคล้องกับแนวคิดของ โรเจอร์ส และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971) ที่กล่าวว่า “การสื่อสารระหว่างบุคคล มีประสิทธิภาพมาก ในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ”

สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชบา ภู่อสุกุล (2535) : พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วม ในการรักษาทรัพยากรป่าไม้ ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ในการอนุรักษ์ป่าไม้ และงานวิจัยของ พิระนันท์ บุรณะโสภณ (2538) : พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วม ในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติ

สมมติฐานข้อที่ 3 การเปิดรับสื่อ เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ที่มีต่อการอนุรักษ์พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ในการเปิดรับสื่อมวลชน เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติ ต่อการอนุรักษ์พลังงาน ในระดับต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

แต่การเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ต่อการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 และการเปิดรับสื่อบุคคล ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา ญาติและบุคคลในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์ กับทัศนคติ ต่อการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

สามารถอธิบายได้จากแนวคิดของ ซิมบาโด (Zimbardo) ที่กล่าวถึงด้านการเสนอข่าวสารซ้ำๆ (Repetition of Message) ที่เสนอไว้ในทฤษฎีเกี่ยวกับ Familiarity ไว้ว่า การที่สารนั้นๆ มีการเสนอเนื้อหาซ้ำกันบ่อยๆ ทำให้เกิดความคุ้นเคยกับข่าวสาร อันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ไปตามเนื้อหาที่นำเสนอแนะนั้นๆ หากเป็นเนื้อหาในทางที่ดี มีการโน้มน้าวใจให้เกิดการกระทำตาม ก็จะเกิดการมีส่วนร่วม คือ ปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นๆ ในที่สุด

ในแง่ที่ว่า เนื้อหาข่าวสาร ด้านการอนุรักษ์พลังงาน ที่เผยแพร่ผ่านสื่อโทรทัศน์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต และสื่อบุคคล ไม่มีการเผยแพร่อย่างต่อเนื่องเท่าที่ควร อีกทั้งความบ่อยครั้ง หรือความถี่ ในการเผยแพร่ข่าวสารดังกล่าว ผ่านสื่อที่กล่าวมา ยังอยู่ในปริมาณน้อยและไม่สม่ำเสมอเท่าใดนัก ดังนั้น จึงเป็นไปได้ที่ว่า เมื่อมีการเผยแพร่ข่าวสารอย่างไม่ต่อเนื่อง จึงไม่ก่อให้เกิดผลตามแนวความคิดของ ซิมบาโด (Zimbardo, 1991) ที่ว่า เมื่อมีการเสนอข่าวสารอย่างต่อเนื่อง จะก่อให้เกิดความสนใจ ความเข้าใจ และการยอมรับ ซึ่งนับว่าเป็นขั้นตอนสำคัญ ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในที่สุด

นอกจากนี้ สำหรับทางด้านสื่อบุคคลนั้น ไม่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติ อาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบอย่างหนึ่ง ที่เป็นปัจจัย ในการก่อให้เกิดทัศนคติในด้านลบ และด้านบวก คือ แหล่งข่าวสารนั่นเอง โดยที่นักสังคมศาสตร์หลายท่าน ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ทัศนคติที่ผู้รับมีต่อผู้ส่งสาร จะมีผลต่อทัศนคติ ที่มีต่อสารนั้นด้วย บางครั้งคำถามที่ว่า “ใครเป็นผู้พูด” มีความสำคัญพอๆ กับ “พูดว่าอะไร” ดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ส่งสาร ความคุ้นเคย ความเป็นมิตร ที่จะมีผลทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติมากกว่าแหล่งสารที่มีคุณสมบัติเหล่านั้น

นอกจากสื่อบุคคลแล้ว สื่อมวลชนบางชนิด ที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติ อาจเนื่องมาจาก ปัจจัยทางด้านเนื้อหา ข่าวสาร ซึ่งมีแนวคิดเกี่ยวกับ อิทธิพลของสื่อมวลชน (อ้างใน เสถียร เขยประทับ, 2518) ที่กล่าวว่า หากสารที่อยู่ในสื่อมวลชน ไม่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชน ประชาชนนั้นๆ จะไม่สนใจสื่อเหล่านั้นๆ ทำให้ไม่เกิดความรู้ อันจะนำไปสู่การเกิดทัศนคติที่ดี และมี

การเกิดพฤติกรรมในที่สุด ตามแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers) ที่กล่าวว่า “เมื่อผู้รับสาร ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็จะเกิดความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ และความรู้ความเข้าใจจะทำให้เกิดทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนั้น และขั้นสุดท้ายก็จะก่อให้เกิดพฤติกรรม ที่กระทำต่อเรื่องนั้น ๆ ตามมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงทิพย์ วรพันธ์ เรื่องกลยุทธ์การใช้สื่อเพื่อปลูกฝังโภชนาการ แก่สตรีชนบท จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สตรีที่เปิดรับสื่อการปลูกฝังโภชนาการจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ มีทัศนคติที่ดีกว่าสตรีที่ไม่เปิดรับสื่อดังกล่าว และงานวิจัยของ ต้องฤดี ปุณณกันต์ เรื่องการเปิดรับการสื่อสาร กับการพัฒนาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชน ตามโครงการเปิดรับการสื่อสาร กับการพัฒนาความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชน ตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การเปิดรับการสื่อสาร ทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชน

สมมติฐานข้อที่ 4 การเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ในการเปิดรับสื่อมวลชน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 และการเปิดรับสื่อ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อบุคคลทั้งบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา ญาติและบุคคลในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

จากแนวคิดของ แคทซ์ และ ลาซาร์เฟลด์ (Katz and Lazarsfeld, 1955 ; 27) ที่ว่า “สื่อมวลชนอาจมีผลบ้าง ในการสร้างทัศนคติ ในเรื่องที่คุณเคยยังไม่เคยรับรู้มาก่อน”

จากทฤษฎีและแนวคิดของ โรเจอร์ส และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971 : 252) กล่าวว่า “การสื่อสารระหว่างบุคคล มีประสิทธิภาพมาก ในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ”

แต่จากผลการวิจัย พบว่า การเปิดรับสื่อ ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก กล่าวได้ว่าการที่สื่อมวลชน และสื่อบุคคล ไม่ก่อให้เกิดความตระหนัก อาจเนื่องมาจากเนื้อหาของสื่อ นั้น มีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พลังงานน้อยไป ดังนั้น จึงทำให้ปริมาณการเปิดรับข่าวสาร โดยส่วนรวม ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน

วิจัยที่สอดคล้องได้แก่ สุวารีย์ วงศ์วัฒนา ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก และการมีส่วนร่วม

สมมติฐานข้อที่ 5 การเปิดรับสื่อ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัยพบว่า

ในการเปิดรับสื่อมวลชน เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน อยู่ในระดับต่ำ ส่วนสื่อวิทยุสื่อสารนั้น มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

และการเปิดรับสื่อบุคคล จากสื่อบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ในระดับต่ำ และสื่อบุคคลจากญาติ และบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับการมีส่วนร่วม ในระดับต่ำมาก เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ตั้งไว้

โดยที่การเปิดรับสื่อวิทยุสื่อสาร มีความสัมพันธ์ ในระดับปานกลาง ซึ่งข่าวสารและข้อมูลที่ ได้จากวิทยุสื่อสาร จะให้ความรู้ที่ชัดเจน และเข้าใจได้มาก มีรายละเอียดมาก และมีการนำเสนออย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนมากกว่า สำหรับวิทยุสื่อสาร หากเป็นผู้ที่อยู่ในวงการอุตสาหกรรมหรือธุรกิจ ต่างๆ ก็ยังมีวิทยุสื่อสารมาแนะนำ เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน มาแนะนำ อย่างชัดเจนอยู่แล้ว

ส่วนการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์ ในระดับต่ำ เพราะว่าการนำเสนอข่าวสารทางสื่อมวลชน ด้านวิทยุ โทรทัศน์มีความหลากหลาย ส่วนใหญ่เน้นไปทางบันเทิง ข่าว ฯลฯ หากแต่รายการเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน จะมีรูปแบบโดยรวม เช่น รวมกับรายการเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาที่ไม่ว่างกับเวลาของผู้บริหารธุรกิจ หรือเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ที่จะได้รับข่าวสารนั้น ส่วนในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ก็จะมีเรื่องเฉพาะการอนุรักษ์พลังงานโดยรวมใช้โดยตรง ความน่าสนใจในการที่จะเข้าไปสู่เครือข่ายนั้น น้อยมาก เพราะหากไม่ใช่บุคคลในวงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พลังงาน การจะติดต่อในเรื่องนี้ ก็จะมีน้อย จึงทำให้ระดับการรับสื่อต่ำ ซึ่ง สุจินต์ พนาปวุฒิกุล (2536) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ใน

การเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ออกไปให้กับผู้บริหารธุรกิจ ที่ประกอบธุรกิจทางด้านอุตสาหกรรม ว่า ควรจะมีการใช้สื่อมวลชน ในการประชาสัมพันธ์

ผลการวิจัย ที่สอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่องการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของประชาชน ในเขต กรุงเทพมหานคร ของไพลิน ศศิธนาแก้ว (2537) พบว่า ระดับการเปิดรับข่าวสาร สิ่งแวดล้อม ทางโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาหนี้เสีย ในโครงการบำบัดหนี้เสีย ของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของกิจการ ของ อุทัยวรรณ โกศลวัฒน์ พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร เรื่องการแก้ไขปัญหาหนี้เสีย จากสื่อมวลชน และสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาหนี้เสีย ในโครงการ บำบัดหนี้เสีย ในระดับปานกลาง

ส่วนการเปิดรับสื่อบุคคล เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อบุคคลในวงการธุรกิจ เพื่อนพนักงานในที่ทำงาน ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา รวมทั้งญาติและบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ในระดับต่ำ และสื่อบุคคลจากญาติ และบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับการมีส่วนร่วม ในระดับต่ำมาก เป็นไปตาม สมมติฐานข้อที่ 5 ซึ่งสอดคล้องกับที่ โรเจอร์ส และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker) การสื่อสารระหว่างบุคคลโดยใช้สื่อบุคคล เป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลจะมีประโยชน์มาก ในกรณีให้ผู้ส่งสารหวังผล ให้ผู้รับสารเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการรับสาร ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคล แบ่งเป็น 2 ประเภท (เสถียร เขยประทับ) คือ การติดต่อโดยตรง เช่น กับ บุคคลในวงการธุรกิจ หรือติดต่อโดยกลุ่ม เช่น การประชุมสัมมนาในหัวข้อ เรื่อง การอนุรักษ์พลังงาน โครงการอาคารและโรงงานควบคุม ซึ่งหากผู้ที่จัดสัมมนา เป็นบุคคลหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว ย่อมจะทำให้การเปิดรับสื่อของผู้บริหาร และเจ้าของอาคารหรือโรงงาน ได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบ และหาทางวางมาตรการ ในการดำเนินการอนุรักษ์พลังงาน ในอาคารหรือโรงงานของตนให้ถูกต้อง

การมีส่วนร่วมที่เกิดจากการเปิดรับข่าวสาร ที่ได้จากการเผยแพร่ของภาครัฐ หรือหน่วยงานที่ดูแลโดยตรง ย่อมนำมาซึ่งการดำเนินการ ที่เป็นไปตามมาตรการกฎหมายหรือนโยบายที่วางไว้ การควบคุมดูแลงาน การอนุรักษ์พลังงาน ก็ย่อมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย ดังนั้น ควรจะใช้สื่อบุคคล ในการฝึกอบรมบุคลากร ให้มีความสามารถในการดูแลระบบ การอนุรักษ์พลังงาน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อสร้างผู้ชำนาญการให้มากยิ่งขึ้น ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน และควรจะมีบทลงโทษผู้ละเลย หรือไม่ให้ความร่วมมือ โดยการแจ้งให้ทราบตามความเหมาะสมของโทษที่เกิด

ขึ้น ซึ่งภาระหน้าที่เหล่านี้ รัฐควรจะต้องเชิญผู้ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร และความรู้ ที่เป็นประโยชน์เหล่านี้ ผ่านไปยังสื่อมวลชน และสื่อบุคคล ให้ช่วยกันเผยแพร่ข่าวสาร ให้ถึงผู้บริหารธุรกิจ และเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ใช้สื่อบุคคลจากกรุงเทพมหานคร หรือหน่วยงานเอกชน ที่มีการดำเนินการจัดสัมมนา ภายใต้แนวทางและนโยบายของการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งได้มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่ทรงคุณวุฒิมาบรรยาย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ดังที่ บลูเมอร์ (Blumer, 1969) กล่าวไว้ว่า “สังคมมนุษย์ประกอบด้วยกลุ่มที่ต่างชนิดกัน ส่วนใหญ่ชีวิตที่ร่วมกันอยู่ ทั้งหมดจะประกอบกันเป็นแบบแผนปฏิบัติ และมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมกันของกลุ่ม เมื่อกลุ่มมีความสนใจมุ่งไปในทิศทางใด บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มก็จะมี ความสนใจในทางนั้นด้วย” หากผู้บริหาร เจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ได้รับข่าวสารข้อมูลของโครงการที่ดำเนินอยู่ในแต่ละเขต อีกทั้งการขอความร่วมมือจากรัฐบาล ซึ่งหากโครงการอนุรักษ์พลังงานประกาศใช้เมื่อใด นั้นหมายถึงผู้บริหาร เจ้าของอาคารและโรงงานทั่วไป จะต้องมีการดำเนินการกับองค์กรของตน ให้เป็นไปตามแนวทางนโยบายของการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งถือเป็นทิศทางที่ดีของการมีส่วนร่วมในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โรเจอร์ส (Rogers, 1978) ที่กล่าวว่า “การสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของผู้รับสารได้” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสพสุข ดีอินทร์ (2531) ที่พบว่า “การที่กลุ่มตัวอย่างได้พบปะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้” จากการศึกษาของ พิสิฐรัฐ บุญไชย (2525) ที่พบว่า “การได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้จากสื่อมวลชนมาก จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มากด้วย” และจากการวิจัยของ สมใจ เข็มเจริญ (2525) พบว่า “การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มาก จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้”

สมมติฐานข้อที่ 6 ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ที่มีต่อการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคาร และโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ที่มีต่อการอนุรักษ์พลังงาน (ตารางที่ 41) เจ้าของอาคารและโรงงานควบคุมส่วนใหญ่พบว่า มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และทัศนคติอยู่ในระดับสูง เนื่องจากเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความรู้จากการศึกษา ทำความเข้าใจแนวทาง นโยบายของการอนุรักษ์พลังงาน ค่อนข้างมาก แต่ในเรื่องทัศนคตินั้น มีความแตกต่างกันไป และมีมุมมองในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันออกไปอีกด้วย ซึ่งไม่จำเป็นที่ทัศนคติ จะต้องคล้อยตามระดับความรู้เสมอไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

สุนิสา พักตร์เพียงจันทร์ (2531) เรื่อง “การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และทัศนคติต่อ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่” พบว่า ความรู้ในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ไม่มีความสัมพันธ์ กับทัศนคติต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ศรัณย์ สิงห์หล (2539) เรื่อง “ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการ เผยแพร่แนวคิด เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของผู้บริหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของผู้บริหาร

โรเจอร์ส และ ชูเมคเกอร์ (Rogers and F.F Shoemaker) อ้างใน เสถียร เศษประทับ (2522) เกี่ยวกับทัศนคติเฉพาะที่มีผลต่อนวัตกรรมนั้น มีอิทธิพลทั้งนวัตกรรมที่กำลัง เผยแพร่ในปัจจุบัน มีอิทธิพลต่อนวัตกรรม ที่จะเผยแพร่ในอนาคตอีกด้วย คือ ถ้าบุคคลมี ประสบการณ์ที่ดีต่อนวัตกรรม และเผยแพร่นวัตกรรมในปัจจุบัน ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรม ในอนาคตด้วย ตรงกันข้าม ถ้าบุคคลได้รับประสบการณ์ที่เลวกับนวัตกรรม และการเผยแพร่ นวัตกรรม ในปัจจุบัน จะมีทัศนคติในทางลบ กับการเผยแพร่นวัตกรรมในอนาคตด้วย จึงเกิดสภาวะ ความไม่พ้องกัน ระหว่างความรู้หรือทัศนคติ ซึ่งต้องพยายามกำจัด หรือลดความไม่สมดุลนั้น บุคคลจะต้องแสวงหาข่าวสารข้อมูล เกี่ยวกับนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนนวัตกรรมนั้น เกิดความ ตระหนักหรือตื่นตัวในนวัตกรรม เกิดทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรม เพื่อให้เกิดความพ้องกัน หรือสมดุล กัน ระหว่างสิ่งที่เราเชื่อและสิ่งที่กำลังทำ เช่นเดียวกับเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ในประเทศไทย ถือเป็นนวัตกรรม ที่ยังไม่ได้รับการเผยแพร่เท่าที่ควร ผู้บริหารมีระดับความรู้ที่ไม่สัมพันธ์กับระดับ ทัศนคติ ดังนั้น จึงควรมีการร่วมมือกันให้มากขึ้นในระดับผู้บริหาร ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่ ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความตระหนัก หรือตื่นตัว ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ให้มากขึ้นกว่าที่ผ่านมา สามารถปรับเปลี่ยนระดับความรู้ ให้มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติได้ ซึ่งมีความเป็นไปได้ ก่อนข้างสูง หากเทียบระดับความรู้ กับทัศนคติ มีระดับความแตกต่างกันไม่มากเท่าไรนัก

สมมติฐานข้อที่ 7 ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของ อาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์ พลังงาน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7

จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความตระหนักอยู่ในระดับสูง ความตระหนักนั้น มีสาเหตุมาจาก การที่เจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ประสบกับเหตุการณ์ หรือผลกระทบ ผลเสียจากภาวะทางเศรษฐกิจ และวิกฤตการณ์ด้านพลังงานด้วยตัวเอง ไม่ได้สืบเนื่องมาจาก ความรู้ที่ได้จากสื่อต่างๆ เพียงแหล่งเดียว ดังนั้น จึงไม่สามารถสรุปได้ว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณา เจียรตันศิริกุล (2531) ซึ่งศึกษาอิทธิพลของ รายการโทรทัศน์ ที่มีผลต่อความตระหนัก ในการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า “การรับชมรายการสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการรักษาสิ่งแวดล้อม” และ กนกวรรณ มณฑิราช เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ ไม่มีความสัมพันธ์ กับความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้

สมมติฐานข้อที่ 8 ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน อยู่ในระดับต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 8 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของ โรเจอร์ส (Rogers, 1978) ที่กล่าวว่า “เมื่อผู้รับสารได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใด ก็จะเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ และความรู้ความเข้าใจนี้ จะทำให้เกิดทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนี้ และขั้นสุดท้าย ก็จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่กระทำต่อเรื่องนั้นๆ ตามมา”

การที่จะให้เจ้าของอาคาร เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงานได้นั้น จำเป็นต้องมีการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง แก่เจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม โดยผ่านสื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจต่างๆ ทั้งนี้ เพราะเมื่อเกิดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานแล้ว เจ้าของอาคารก็จะเกิดความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน มากขึ้นตามไปด้วย

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ลดาวัลย์ พอใจ (2536) เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของประชาชน ในเขตอำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของประชาชนในระดับปานกลาง

สมมติฐานข้อที่ 9 ทศนคติ ต่อการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคาร และโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ทศนคติในการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 9

จากแนวคิดของ เบรคเลอร์ (Bleckler) นำมาอธิบายถึงความตระหนัก เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ได้ว่า เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้า คือ ข่าวสาร ความรู้ต่างๆเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน โดยผ่านสื่อต่างๆ แล้วจะเกิดอารมณ์ ความรู้สึก ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน โดยองค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก จะทำหน้าที่ในการประเมินคุณค่า ยอมรับหรือไม่ และให้ความสำคัญต่อสิ่งเร้ามากหรือน้อยแค่ไหน

ความตระหนัก เป็นความสัมพันธ์ของความสำนึก (Consciousness) และทศนคติ (Attitude) เป็นภาวะของจิตใจ ซึ่งไม่อาจแยกจากความรู้สึก หรือความคิดเพียงอย่างเดียวโดยเด็ดขาด (E. Vsenchet al. 1972: 110) ทศนคติในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคาร มีความสัมพันธ์กับ ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคาร ดังผลที่ได้จากการวิจัย ในครั้งนี้ เป็นไปตามทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น

สมมติฐานข้อที่ 10 ทศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า

ทศนคติ ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน อยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 45)

แคเนียล แคทซ์ และ ซอทแลนด์ (Kaniel Katz and Stotland) ได้กล่าวถึงทศนคติว่า มี 3 ส่วน โดยส่วนที่ 3 เป็นส่วนประกอบทางด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) ซึ่งมีแนวโน้มไปในทาง การกระทำหรือพฤติกรรม ในลักษณะที่ว่า เมื่อมีสิ่งเร้า ก็เกิดปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น เช่น เมื่อบุคคลมีความรู้สึกด้านบวก พฤติกรรมที่แสดงออก ก็จะเป็นไปในทางที่ดี เมื่อเทียบกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ทศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและ

โรงงานควบคุมส่วนใหญ่ อยู่ในระดับเชิงบวก ทำให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนมากเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ทัศนคติของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม มีส่วนสำคัญต่อการอนุรักษ์พลังงาน ดังที่โรเจอร์ส (Rogers) ได้กล่าวว่า หากบุคคลมีทัศนคติที่ติดต่อกับสิ่งหนึ่งแล้ว บุคคลนั้น ก็สามารถใช้กลยุทธ์ในการโน้มน้าวใจ ให้บุคคลอื่นเกิดการยอมรับปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ผู้บริหารเป็นบุคคลที่ช่วยเผยแพร่แนวคิด เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน ได้อย่างกว้างขวาง และเต็มที่ ผู้บริหารเหล่านี้ จึงสามารถใช้กลยุทธ์โน้มน้าวใจ ให้ทุกคนในองค์กร และประชาชนยอมรับปฏิบัติในแนวคิด ในการอนุรักษ์พลังงาน ในประเทศไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน (Sustainable Environment Development) ได้ในที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่

ศรัณย์ สิงห์หล (2538) เรื่อง “ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ในการเผยแพร่แนวคิด เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” พบว่า ทัศนคติ ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการเผยแพร่แนวคิด เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของผู้บริหาร

พระนันท์ บุรณะโสภณ (2538) เรื่อง “พฤติกรรมกาเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์ธรรมชาติ ของประชาชน ในกรุงเทพมหานคร” พบว่า ทัศนคติต่อการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของประชาชน

พิศศิศิลป์ จิตนาวสาร (2535) เรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ของประชาชน ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี” พบว่า ทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ของประชาชน ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ศศิวิมล ปาลศรี (2538) เรื่อง “ศึกษาพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมกาใช้พลังงาน อย่างประหยัดของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกาใช้พลังงานอย่างประหยัด

**สมมติฐานข้อที่ 11 ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงาน
ควบคุม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของ
เจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัย พบว่า**

ความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับการมีส่วนร่วม ใน
การอนุรักษ์พลังงาน ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 11 ที่ตั้ง
ไว้ กล่าวคือ ถ้าเจ้าของอาคารมีความตระหนัก ในการอนุรักษ์พลังงานมาก จะมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์พลังงานมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร และการเปลี่ยนทัศนคติ
ของ โรเจอร์ส (Rogers, 1973) ที่กล่าวว่า “การสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้
ทัศนคติ และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับสาร” และแนวคิดของ เบลคเลอร์
(Bleckler, 1986 อ้างจาก สุวารีย์ วงศ์วัฒนา, 2535) ที่กล่าวว่า “เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้า คือข่าว
สาร ความรู้ โดยผ่านสื่อต่างๆแล้ว จะเกิดอารมณ์ ความรู้สึก และความตระหนัก โดยองค์ประกอบ
ด้านอารมณ์ ความรู้สึก จะทำหน้าที่ในการประเมินคุณค่า ในการยอมรับหรือไม่ยอมรับ” ความ
ตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน เป็นองค์ประกอบที่นำไปสู่การร่วมกิจกรรมในที่สุด แสดงว่าการที่
จะให้เจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม เข้าร่วมกิจกรรม ในการอนุรักษ์พลังงาน จำเป็นต้องให้
เจ้าของอาคารและโรงงานกลุ่มเป้าหมาย เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน โดยนำเสนอ
ผ่านสื่อประเภทต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ และความตระหนัก ในเรื่องการอนุรักษ์
พลังงานมากขึ้น โดยเน้นเนื้อหาในด้านผลกระทบ จากการขาดแคลนพลังงานในอนาคต และผลดี
ของการร่วมมือกันอนุรักษ์พลังงาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ลดาวัลย์ พอใจ (2536) เรื่อง
พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของประชาชน ในเขตอำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ความตระหนักในการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของ
ประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับต่ำ

**สมมติฐานข้อที่ 12 การเปิดรับสื่อ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงาน
ควบคุม เป็นตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการอธิบาย การมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม**

จากการทดสอบสมมติฐาน โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ ความรู้
ทัศนคติ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของโรงงานและอาคาร
ควบคุม ผลการวิจัย พบว่า การเปิดรับสื่อ จากสื่อมวลชน จากนิตยสาร อินเทอร์เน็ต และสื่อบุคคล
จากผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา พนักงานในที่ทำงาน และความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน

เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของโรงงานและอาคาร ควบคุม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 12

เมื่อพิจารณาแยกสื่อแต่ละประเภท ปริมาณการเปิดรับสื่อ เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน จากสื่อบุคคล เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers, 1973) ที่กล่าวว่า “สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงความรู้ ซึ่งหมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น มีประสิทธิภาพมากกว่า เมื่อวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือพฤติกรรม” แคทซ์ และ ลาซาร์สเฟลด์ (Katz and Lazarsfeld, 1955) กล่าวว่า “การสื่อสารระหว่างบุคคลมีผลต่อการทำให้ ผู้รับสารยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการยอมรับที่จะให้ความร่วมมือ ในกิจกรรมต่างๆ มากที่สุด ฉะนั้น สื่อบุคคลจึงมีความสำคัญมากกว่าสื่อมวลชน ในชั้นจูงใจ ส่วนสื่อมวลชนจะมีความสำคัญมากกว่า ในชั้นของการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสพสุข ตีอินทร์ (2531) ที่พบว่า “การจูงใจของกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ครู คณะกรรมการสภาตำบล คณะกรรมการชุมชน เจ้าหน้าที่จากโครงการสารภี เจ้าหน้าที่เกษตรและพัฒนากร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญ”

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สื่อบุคคลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา พนักงานในที่ทำงาน ญาติและบุคคลในครอบครัว ซึ่งเป็นผลให้สื่อบุคคล เป็นสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม หรือไม่เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน เป็นอีกตัวแปรหนึ่ง ที่มีอิทธิพลในการอธิบายการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ร่วมกับสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ซึ่งการที่เจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานนั้น จะต้องสร้างความตระหนัก ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคมของ เดอ เฟลอร์ (De Fleur, 1970) ที่กล่าวว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในกลุ่ม แบบไม่เป็นทางการ มีอิทธิพลต่อการสื่อสาร” และนักสังคมวิทยาชนบทเชื่อว่า “เครือข่ายของชานา มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจ ยอมรับหรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ และชาวชนบทมีความผูกพันทางสังคมอย่างแน่นแฟ้นกับเพื่อนบ้าน ผู้นำความคิดเห็นในสังคม จะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเผยแพร่ข่าวสาร และการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ของบุคคลในสังคมนั้น” และทฤษฎีการสื่อสารแบบหลายขั้นตอนของ แคทซ์ และลาซาร์สเฟลด์ (Katz and Lazarsfeld, 1955) ที่กล่าวว่าข่าวสารส่วนใหญ่ที่เผยแพร่จากสื่อมวลชน ไปยังกลุ่มประชาชนเป้าหมายนั้น มักจะผ่านผู้นำความคิดเห็นหรือผู้ที่เข้าถึงสื่อได้มากที่สุดก่อน แล้วบุคคลเหล่านี้ จะนำเอาข่าวสารข้อมูลที่ได้รับ ไปเผยแพร่แก่เจ้าของอาคารและโรงงานควบคุมเป้าหมายคนอื่นๆต่อไป ซึ่งในการถ่ายทอดข่าวสารแต่ละครั้ง

ผู้ถ่ายทอดมักจะสอดแทรกทัศนคติ หรือความคิดเห็นของตนเอง ไปทำให้ผู้รับสารคนท้ายๆ ได้รับข่าวสาร ทัศนคติ ของผู้สนทนาแทรกมาด้วย ซึ่งมีผลไม่น้อยที่จะทำให้ผู้รับสารคล้อยตาม

ข้อเสนอแนะโดยทั่วไป

1. จากผลการวิจัย พบว่าลักษณะทางประชากร และสภาพของกิจการ มีผลต่อการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงาน ดังในการนำเสนอข่าวสาร เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ในโครงการอาคารและโรงงานควบคุม ควรคำนึงถึงลักษณะทางประชากร ที่ต้องการส่งสารไปถึง เช่น เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง/อาชีพ และลักษณะกิจการ ซึ่งได้แก่ ประเภทกิจการ สถานที่ตั้ง จำนวนพลังงานที่ใช้ โดยอาจจะวางแผนการผลิตสื่อและช่องทาง ให้เหมาะกับลักษณะกลุ่มที่ต้องการจะเผยแพร่ความรู้ ซึ่งลักษณะประชากรเหล่านี้ มีผลต่อการเปิดรับสื่อที่แตกต่างกัน และควรใช้สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อหลัก ในการเผยแพร่ข่าวสาร เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน เนื่องจากสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง ทำให้ผู้รับสารสามารถจดจำข่าวสาร ได้มากกว่าสื่ออื่นๆ ริค คอกเกอร์ (Rick Coger, 1975) กล่าวว่า ความทรงจำในสิ่งที่เราเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ของประสาทสัมผัส ผลการวิจัยทั่วไป เราสามารถจำได้ 10% จากการอ่าน 20% จากการฟัง 30% จากการเห็น 50% จากการฟัง และการเห็น 70% จากการพูด 90% จากการพูดในสิ่งที่เราทำลงไป นอกจากนี้จะใช้สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อหลักแล้ว เพื่อให้ได้ผลยิ่งขึ้น ควรเผยแพร่ข่าวสารโดยใช้ร่วมกับสื่ออื่นๆ เช่น สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อนิตยสาร/วารสาร แผ่นพับ และโปสเตอร์

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานจากสื่อโทรทัศน์ รองลงมาเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวิทยุ ส่วนสื่ออินเทอร์เน็ต ถือเป็นสื่อที่มีความทันสมัย ให้ข้อมูลได้หลากหลาย เริ่มเข้ามามีบทบาท ในการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานเช่นกัน แม้ผลการวิจัยจะพบว่า การเปิดรับสื่อชนิดนี้ อยู่ในระดับต่ำมาก แต่ก็พบความแตกต่าง ในด้านลักษณะประชากรทุกตัว รวมทั้งลักษณะกิจการ ได้แก่ ประเภทกิจการ คือ โรงงานจะเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต มากกว่าประเภทอาคาร

2. จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การเปิดรับสื่อการอนุรักษ์พลังงาน ยังอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง ซึ่งสันนิษฐานว่ามาจาก 2 สาเหตุ คือ การเปิดรับต่ำ และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารน้อย จึงเสนอแนะเป็น 2 ประการ คือ

2.1 หากกลยุทธ์ในการเพิ่มปริมาณและความถี่ในการเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์พลังงาน โดยอาศัยช่องทางการสื่อสาร ที่เข้าถึงสถานประกอบการ และผู้บริหารไม่อาจ

หลีกเลี่ยงการเปิดรับได้ เช่น จัดสัมมนาในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ หรือควบคุมการใช้พลังงาน จัดกิจกรรมให้ความรู้ โดยเชิญเจ้าของสถานประกอบการ หรือผู้บริหาร ให้เข้ามามีส่วนร่วม เชิญเข้ามาปรึกษาหารือ เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อให้การมีส่วนร่วมนี้ เสริมสร้างความสนใจ ที่จะเปิดรับหรือแสวงหาความรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานต่อไป

2.2 แนวทางการเพิ่มปริมาณการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน ที่ผ่านสื่อมวลชนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนประเภท โทรทัศน์ และวิทยุ นั้น สามารถเพิ่มปริมาณและความถี่ ในการนำเสนอสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งสามารถจัดทำหรือผลิตสื่อในรูปแบบต่างๆ อาทิ จัดทำ Spot โทรทัศน์ และวิทยุ สั้นๆ ออกอากาศช่วงต้นรายการ และท้ายรายการต่างๆ จัดทำรายการพวงจาวีซ่าสั้นๆ เกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์พลังงาน ผลกระทบที่เกิดจากการอนุรักษ์ และไม่อนุรักษ์พลังงาน เป็นต้น นอกจากนี้ หน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมการใช้พลังงานของสถานประกอบการต่างๆ สามารถออกอากาศทั้งในรายการสารคดีสั้น หรือการให้สัมภาษณ์ในรายการสัมภาษณ์ต่างๆ เพื่อจัดผลิตรายการเอง เพื่อออกอากาศที่มีเวลาแน่นอน มีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังสามารถจัดทำเป็นรายงานข่าว เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของสถานประกอบการ ในการอนุรักษ์พลังงาน ออกอากาศในช่วงข่าว จัดกิจกรรมต่างๆ ในปริมาณและความถี่ที่เหมาะสม พร้อมกับระดมการใช้สื่อทุกรูปแบบ เพื่อสร้างกระแสการอนุรักษ์พลังงาน

สำหรับประเด็นหรือเนื้อหา ที่จะจัดทำเพื่อออกอากาศนั้น สื่อมวลชนควรมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน เช่น มาตรการทางกฎหมาย ข้อบังคับกฎหมายที่ออกมาควบคุม หรือโครงการรณรงค์ต่างๆ มากกว่านี้โดยรัฐควรจะมีบทบาท ในการเผยแพร่และนำเสนอ การดำเนินโครงการ รวมทั้งผลกระทบ จากการดำเนินโครงการ อันจะส่งผลให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะผู้บริหารเจ้าของสถานประกอบการ จะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจอันดี ในการดำเนินโครงการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อความสำเร็จ ในโครงการอนุรักษ์พลังงานต่อไป

3. จากการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม โดยการพูดคุยกับกลุ่มตัวอย่าง ได้เน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการเผยแพร่ข้อมูล ผ่านสื่อมวลชน โดยพบว่า ยังมีช่องว่าง ในเรื่อง กฎหมาย และการประชาสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักบริหารส่วนใหญ่ ให้ข้อคิดว่าการประชาสัมพันธ์ ควรมีการนำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ ให้เหมาะสมในด้านเวลา และควรมีปริมาณและความถี่มากกว่านี้ ควรเน้นและปรับปรุงเรื่อง การประชาสัมพันธ์ให้มาก ๆ จนเกิดเป็นกระแสสังคม การกำหนดวาระ (Agenda Setting) เป็นผลให้ความรู้กระจายออกไป เพื่อปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนทุกคน ได้มีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์พลังงานอย่างแท้จริงในอนาคต เนื่องจากสาเหตุที่แท้จริง คือ การขาดจิตสำนึกของคนไทย

4. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำข้อมูล ไปประกอบการวางแผนกำหนด ในการวางมาตรการหรือณรงค์ ให้ผู้บริหารเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม และเจ้าของกิจการทั่วไป รวมทั้งประชาชนทุกคน ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินโครงการอนุรักษ์พลังงานมากขึ้น และในการดำเนินการของรัฐ สิ่งที่จะต้องทำเป็นอย่างยิ่ง คือ การสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจ ในการให้รางวัลแก่ธุรกิจ หรือสถานประกอบการ ที่มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เช่น การให้โล่ประกาศเกียรติคุณ ในการเป็นอาคารควบคุมตัวอย่าง ในการเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อเป็นการโน้มน้าวใจ ให้ผู้บริหารธุรกิจ และเจ้าของอาคาร โรงงานอื่น ๆ ได้รับความรู้และตระหนักถึงจุดดี ที่จะนำองค์กรของตน เข้ามามีส่วนร่วม ในโครงการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อช่วยให้สังคมมีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ของสถานประกอบการของตน ให้เป็นที่รู้จักในวงการและประชาชนทั่วไป ในด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Good Citizenship) ในการร่วมรับผิดชอบ และแก้ไขปัญหาสังคมด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นพนักงานในที่ทำงาน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปฏิบัติ มีหน้าที่รับนโยบาย ในการอนุรักษ์พลังงาน มาปฏิบัติ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติ ตลอดจนการยอมรับโครงการอนุรักษ์พลังงาน จะมีผลต่อการอนุรักษ์พลังงานมาก ดังนั้น จึงควรศึกษาระดับความรู้ ทักษะคติ และการยอมรับ เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อที่จะได้วางแผนปรับปรุง การสื่อสารการอนุรักษ์พลังงาน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัย ในกลุ่มนักบริหาร ที่ยังไม่ได้อยู่ในโครงการอาคาร และโรงงานควบคุม เพื่อจะได้ทราบระดับความรู้ ทักษะคติ และการยอมรับ การอนุรักษ์พลังงานของบุคคลเหล่านี้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการนำนโยบายและแนวคิด เรื่องการอนุรักษ์พลังงานไปเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ได้ตรงจุด และมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยหรือกลยุทธ์ ในการประชาสัมพันธ์ ในโครงการณรงค์อื่น ๆ ของรัฐที่สัมฤทธิ์ผล เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับโครงการอนุรักษ์พลังงาน

4. ควรศึกษาในเชิงทฤษฎี เกี่ยวกับกระบวนการปลูกฝังจิตสำนึก และการมีส่วนร่วม เพื่อก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการอนุรักษ์พลังงาน

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสื่อประชาสัมพันธ์ ของโครงการอนุรักษ์พลังงานที่มีอยู่แล้ว เช่น ศึกษาการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนของโครงการต่างๆ ความต่อเนื่อง ในการเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชน อาจพิจารณาในแง่ของปริมาณของเนื้อหาที่ใช้ ประเภทของเนื้อหา ความสัมพันธ์ต่อสื่อที่ใช้ และวิธีการใช้สื่อ เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจ เลือกใช้สื่อ การกำหนดเนื้อหา ปริมาณของเนื้อหาที่เหมาะสมต่อไป

6. ควรศึกษา ด้านบทบาทของผู้บริหาร ต่อการอนุรักษ์พลังงาน วิสัยทัศน์ในการแก้ไขปัญหาด้านพลังงาน เพื่อนำไปเป็นแนวทาง ในการวางนโยบาย หรือวางแผนรณรงค์ ในโครงการอนุรักษ์พลังงานอื่นๆ ต่อไป

7. ควรที่จะศึกษาในเรื่อง ค่านิยม ความทันสมัย การยอมรับนวัตกรรม และการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Use) จากการอนุรักษ์พลังงานว่า กลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม มีค่านิยม การยอมรับ และการรับรู้ประโยชน์ ในระดับใด จะแก้ไขจุดอ่อนในมิติเหล่านี้ได้อย่างไร